

ПрАТ "ВНЗ "МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ"
Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого

МАУП

Кафедра цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

Затверджую:

Директор Навчально-наукового
інституту права імені князя
Володимира Великого

Анатолій КИСЛИЙ

" 26 "

08

2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри
цивільно-правових дисциплін та
міжнародного права
Протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.
Завідувач кафедри

Віктор ШВЕЦЬ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ»

Спеціальності: 081 «Право»

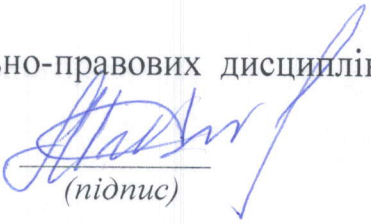
Освітнього рівня: другий (магістерський) рівень

Освітньої програми: «Право»

Спеціалізація: _____

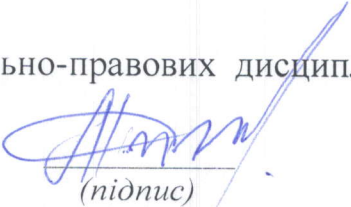
Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Минюк Дмитро Іванович - професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

(підпис)

Викладач:

Минюк Дмитро Іванович - професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

Протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	«Актуальні проблеми цивільного процесу»
Шифр та назва спеціальності	081 Право
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56
Терміни вивчення дисципліни	II семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	Іспит
Сторінка дисципліни на сайті	http://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-civilno-pravovih-disciplin.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

	Минюк Дмитро Іванович
	Кандидат юридичних наук
	професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права
Дисципліни, які викладає НПП	«Цивільне право», «Цивільний процес», «Актуальні проблеми цивільного права», «Актуальні проблеми цивільного процесу».
Напрями наукових досліджень	Права учасників цивільного права, права учасників цивільного процесу, захист особистих немайнових прав учасників цивільного права та процесу
Посилання на реєстри ідентифікаторів науковців	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=whP1bEkAAA-AJ https://orcid.org/0000-0002-8044-0959
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	myniuk@ukr.net
Контактний тел.	+38-(073)-445-87-05
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри /Інституту/ Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-civilno-pravovih-disciplin.html

Анотація курсу. Дисципліна «Актуальні проблеми цивільного процесу» належить до обов'язкової дисципліни професійної підготовки за ступенем вищої освіти «Магістр», для напрямку: 08 Право; спеціальності: 081 Право. Навчальна дисципліна спрямована на вирішення широкого кола складних проблем, що виникають при юридичному супроводі цивільних договорів, вирішенні цивільно-правових спорів, забезпеченні взаємодії між суб'єктами цивільного права, що обумовлює потребу у високоякісних спеціалізованих знаннях щодо специфіки регулювання та юридичного супроводження сфери цивільно-правових відносин, які можливо отримати тільки в межах спеціального напрямку підготовки фахівців-юристів. Під час навчання забезпечується постійний зв'язок з практичним аспектом діяльності юристів при наданні юридичних послуг у цивільних справах шляхом вирішення завдань, розроблених на основі фактів (рішень судів, договорів, актів органів державної влади), що реально мали місце.

Предмет вивчення дисципліни. Предметом навчальної дисципліни «Актуальні проблеми цивільного процесу» є загальні закономірності зародження, виникнення, функціонування та вдосконалення системи цивільного процесу в Україні та за кордоном.

Мета курсу: формування системи цивільно-правових знань щодо особливостей цивільного процесуального права, його завдань та принципів, вивчення основних термінологічних категорій та інститутів, сучасних наукових концепцій, методів та форм захисту суб'єктивних прав особи, розвиток й удосконалення цивільних процесуальних відносин у цій сфері, а також придбання навичок щодо ефективного використання та захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи законних інтересів у професійній діяльності, відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом».

Завдання навчальної дисципліни: є підготовка компетентних й перспективних керівних кадрів в галузі цивільного процесуального права з інноваційним типом мислення, що реалізують ефективне управління, забезпечують сталий розвиток організації й здатні здійснювати наукові дослідження у напрямі удосконалення управлінської діяльності.

Пререквізити навчальної дисципліни. Теорія держави і права; історія українського права; історія української державності; історія права і держави зарубіжних країн, римське право, цивільне право, судоустрій України.

Постреквізити навчальної дисципліни. Конституційне право, адміністративне право, міжнародне право, судові та правоохоронні органи України, кримінальне право, екологічне право, фінансове право, трудове право, господарське право.

Програмні компетентності.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері цивільного процесу, що передбачає проведення відповідних наукових досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
-----------------------------------	--

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї(креативність). ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними ЗК11. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.
------------------------------------	---

Спеціальні (фахові/предметні) компетентності	СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задачі проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні. СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію. СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні. СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів. СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування. СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів. СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією. СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини. СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості СК16. Здатність виявляти колізії між різними нормативно-правовими актами та здатність знаходити ефективні засоби і способи їх подолання. СК17. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її практичних аспектів, зокрема, правотворчості, законодавчого моделювання, розробки корпоративних актів і юридичних документів. Володіння навичками систематизації нормативно-правових актів, юридичного письма та коректного використання професійної термінології.
---	--

Результати навчання	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання. РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами. РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження. РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки. РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно працювати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності. РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг. РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування. РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування. РН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини. РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності. РН18. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці. РН20. Виявляти глибоке розуміння юридичної техніки та її прикладних аспектів у контексті правових знань й сучасної юридичної практики та застосовувати його у відповідності до доктринальних засад та актуальних викликів правозастосування.
---------------------	--

Зміст навчальної дисципліни.

№	Назва теми	
1. Змістовний модуль: «Загальна характеристика цивільного процесу»		
1.	Поняття, предмет і система цивільного процесу.	
2.	Цивільні процесуальні правовідносини.	
3.	Джерела цивільного процесуального права.	
4.	Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.	
5.	Принципи цивільного процесуального права.	
2. Змістовний модуль: «Загальна характеристика цивільних процесуальних правовідносин»		
6.	Строки та терміни. Позовна давність. Судові витрати.	
7.	Цивільна юрисдикція та підсудність цивільних справ.	
8.	Докази та доказування.	
9.	Судові виклики та повідомлення. Заходи процесуального примусу.	
10.	Порядок та особливості оскарження судових рішень.	

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення аудиторних занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми та методи контролю.

Залік проводиться в письмовій та усній формі: до завдання входять 2 теоретичних питання.

Загальна підсумкова оцінка (в балах) = результати поточної роботи + результати заліку.

Система оцінювання та вимоги

№ тем	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Загальна сума балів
Робота на сем. занятті	5	5	5	5	5	5	5				35
Самост. робота	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10

Підсумкове оцінювання	Сума балів за семінари	Сума балів за самостійні роботи	Модульна контрольна робота	Сума балів за Іспит	Загальна сума
	35	10	15	40	100

*Робота на семінарському занятті оцінюється у 5 балів.

Види робіт передбачених на семінарському занятті:

- експрес-опитування;
- опитування за темою заняття;
- тест;
- виконання практичного завдання;
- розв'язання задач;
- презентації студентів.

** Самостійна робота студента передбачає підготовка до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет - джерел та судової практики, підготовка юридичних документів. Оцінюється в 1 бал

***Модульний контроль здійснюється у вигляді *тестування*.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 10 питань.

Види тестових завдань:

- З вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- З вибором кількох правильних відповідей;

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум 10 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу. Курс «Актуальні проблеми цивільного процесу» (для магістрів) передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела.

Оцінювання здобувача освіти орієнтована на отримання балів за активність на семінарських заняттях, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за, які можуть бути за рішенням викладача нараховані додаткові (бонусні) бали. Відсутність на лекції не відпрацьовується, оскільки теми та питання лекцій і семінарських занять співпадають. Відсутність на семінарському занятті відпрацьовується.

Відпрацювання семінарського заняття за рішенням викладача може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми.

На останньому за розкладом занятті проводиться основна форма поточного контролю у вигляді письмової модульної контрольної роботи (Іспит). Результат модульної контрольної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід, є нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно виконати модульну контрольну роботу лише у разі перескладання курсу **«Актуальні проблеми цивільного процесу»**.

Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

1. Навчальний посібник «Судочинство та судоустрій в Україні» посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого співавторство. «Видавництво Людмила» 2020 - 196 с
2. Юридичний механізм захисту прав людини: посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2021.172 с.
3. Прокуратура України посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022.119 с.
4. Національна поліція України посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022, 188 с.
5. Національне антикорупційне бюро України посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022, 168 с.
6. Служба безпеки України посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022, 128 с.

Рекомендовані джерела інформації.

Основна:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (із змінами і доповненнями).
2. Цивільний кодекс України : від 16 січня 2003 року // Голос України. – 2003. – № 47–48 (із змінами і доповненнями).
3. Цивільний процесуальний кодекс України : від 18.03.2004 № 1618-IV : за станом на 15 грудня 2017 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 16 (07.05.2004). – Ст. 1088 (із змінами).

4. Кодекс адміністративного судочинства України : від 06.07.2005 № 2747-IV (ред. з 15.12.2017) // Офіційний вісник України. – 2005. – № 32 (26.08.2005). – Ст. 1918.3.

5. Господарський кодекс України : від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144 (із змінами і доповненнями).

6. Сімейний кодекс України : Кодекс : від 10.02.2002 № 2947-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 21–22. – Ст. 135 (з останніми змінами). 4. Про дію міжнародних договорів на території України : Закон України : від 10 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 137 (із змінами і доповненнями).

7. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст. 375.

8. Про міжнародне приватне право : Закон України : від 23.06.2005 № 2709-IV (остання редакція від 09.06.2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2709-15/page>.

9. Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерства та інших органів виконавчої влади : Указ Президента України : від 3 жовтня 1992 р. // Збірник Указів Президента України. – 1992. – № 4.

10. Про порядок офіційного оприлюднення нормативноправових актів та набрання ними чинності : Указ Президента України : від 10 червня 1997 р. // Офіційний вісник України. – 1997. – № 24. – Ст. 11.

11. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення : Постанова Пленуму Верховного Суду України : від 31.03.1995 р. // Збірник Постанов Пленуму Верховного Суду України. – Сімферополь, 1998. – С. 646–657.

12. Про нотаріат : Закон України : від 2 вересня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383 (із змінами і доповненнями).

13. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджена наказом Міністерства юстиції України : від 3 березня 2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 15 (із змінами і доповненнями)

14. Про судову практику в справах про визнання угод недійсними : Постанова Пленуму Верховного Суду України : від 28 квітня 1978 р. // Збірник Постанов Пленуму Верховного Суду України (1963–1995). – К., 1996. – № 3.

15. Про господарські товариства : Закон України : від 19 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.

16. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України : від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 70 (із змінами і доповненнями).

17. Про виконавче провадження : Закон України : від 02.06.2016 № 1404-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. – № 53. – С. 36. – Ст. 1852 (з останніми змінами).

18. Про житлово-комунальні послуги : Закон України : від 24.06.2004 № 1875-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 47. – Ст. 514 (з останніми змінами). 67

19. Порядок реалізації арештованого майна : наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку реалізації арештованого майна» : від 29.09.2016 № 2831/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1301-16> (з останніми змінами).

20. Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання : від 23 листопада 2007 р. // Офіційний вісник України. – 2013. – № 12. – Ст. 453.

21. Конвенція про стягнення аліментів за кордоном : від 20 червня 1956 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 45. – Ст. 1496.

Основна :

1. Цивільне право України: погляд у майбутнє : збірник матеріалів XIII Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 04 квітня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 160 с.
2. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 420с.
3. Чернега В.М. Актуальні проблем цивільного права та процесу Вид Ліра – К 2024 – 254 с
4. Банасевич І.І. Актуальні проблеми науки цивільного права: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів заочної форми навчання спеціальності 081 «Право» (спеціалізація «Приватне право») – ІваноФранківськ, 2022. 28 с.
5. Захист прав людини в сучасному міжнародному та європейському праві : навч.-метод. посібник / Х. Бехруз, А. Гриб [та ін.] ; за ред. Х. Бехруз; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023.– 62 с.
6. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 168 с.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях і відповідях), видавництво Право, 2020, Навчально-довідковий посібник. Видання 2-ге, виправлене, За загальною редакцією І.В. Яковюка. 126 с.
8. Дякович М.М. Сімейне право України : навчальні та практичні посібники; Видавництво ЕКУС. Харків, 2022. С. 416.
9. Сімейне право : навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання / О. В. Манжосова, А. І. Гнатовська, Я. С. Мошинська. Чернівці, 2021. 68 с.
10. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.
11. Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право: наук.-практ. посіб. О. В. Гетьманцев, О. В. Кіріяк, М. Б. Мельник та ін. Київ: Правова єдність, 2015. 448 с.
12. Аномалії в цивільному праві України : навч.-практ посібник. Відп. ред. Р. А. Майданик. Київ : Юстініан, 2020. 1008 с.
13. Боднар Т. В. Виконання договірних зобов'язань у цивільному праві: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 272 с.
14. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень. Київ: Акад. муніцип. упр., 2012. 276 с.
15. Єріна А. М. Актуальні питання цивільного права. Київ: Центр навч. л-ри, 2004. 212 с. 6.
16. Мічурін Є. О. Обмеження майнових прав фізичних осіб: концептуальні та правові аспекти. Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2015. Вип. 1. С. 170-174.
17. Приватне ІТ-право : навч. посіб. За ред. Мічуріна Є. О. Харків : Право, 2021. 176 с.
18. Юринець В.С. Актуальні питання цивільного права: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 178 с.
19. Шевченко Я.М., Бошицький Ю.Л., Бабаскін А. Ю., Венецька М. В., Кучеренко І. М. Актуальні проблеми цивільного права і цивільного процесу в Україні. Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К., 2005. 456 с.

20. Ярема А. Г., Барбара В. П., Григор'єва Л. І., Гуменюк В. І., Домбровський І. П.. Проблемні питання у застосуванні Цивільного і Господарського кодексів України. А.Г. Ярема (ред.), В.Г. Ротань (ред.). К. : Реферат, 2020. 336 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека юриста, WEB кафедра права. URL: http://www.kafedr.at.ua/board/rimske_pravo (дата звернення: 28.08.2023).
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org> (дата звернення: 28.08.2023).
3. Офіційний веб. Сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
4. Інформаційно – пошукова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
5. Офіційний сайт Адміністрації Президента. URL: <http://www.president.gov.ua/ru/content/secretariat> (дата звернення: 01.09.2022).
6. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
7. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
8. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org> (дата звернення: 28.08.2023).